

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IV. De Ludo, & Sponsione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

X. Quæritur ultimo: Ex qua culpa teneatur Socius ad restitutionem damni secuti alteri socio?

Respondeo cum communi, teneri ex culpa etiam levi juridica, non tamen ex levissima, aut ex casu fortuito. Ratio est, quia contractus est in bonum utriusque contrahentis; unde socius tenetur custodire res per talem contractum acceptas, tanquam proprias, & adhibere in illis custodiendis diligentiam, quam homines consueverunt communiter adhibere; quare peccat graviter, si talem diligentiam omittat, & ad restitutionem teneatur damni secuti.

A R T I C. I V.

De Ludo, & Sponsione.

- I. Ludæ contractus habetur per pactum, quo victori certaminis res ab utroque exposita tribuitur. Per Sponsionem duo contendentes de veritate, aut eventus rei sibi vicissim aliquicquid spondent dandum victori.
- II. Si quis certo sciat rei veritatem, num possit spondere cum altero, qui dicit se cedere juri suo? Num possit quis spondere cum singulis ex quatuor oppositoribus, quod non sint Cathedram assecuturi?
- III. Qui vi, aut importunis precibus, vel conviciis pertrahitur ad ludendum, retinere potest, quod vincat, quamvis alter si vincat, ad restitutionem teneatur. Idemque dicendum de eo, qui injuriam alteri facit in numero punctorum, aut aliter; ac de eo, qui singulis imperitiam ludendi, ut alterum pertrahat ad ludendum.
- IV. Probabile tamen est, quod ad restitutionem non teneatur, qui minis inducit alterum ad ludendum, si vincat; dummodo satisfaciat pro injuria illata.

V. Ludus late sumptus, seu focus, si sit moderatus ad melancholiam expellendam, pertinet ad virtutem Eutrapelia.

VI. Ludus honestus vitari potest multipliciter; videlicet ratione finis mali, ratione Loci, Persona, Modi, Legis veteris, vel ratione Persona, cum qua luditur. Quid de Clericis, aut Religiosis ludentibus?

VII. Peccant mortaliter, qui domum, mensas, aleas subministrant ludentibus ludis vitiosis, aut intermiscendo blasphemias, furta, perjuriam.

VIII. Princeps licet possit permittere peccata meretricis, non potest tamen permittere peccata ludentium inique cum fraudibus, & blasphemis.

IX. Ad restitutionem damnorum teneatur, qui ad ludendum inique ludentes admittunt.

X. Qui ludens ludo prohibito aliquid lucratur, non teneatur illud restituere ante sententiam iudicis. Qui vero victus perdidit, probabiliter non teneatur solvere, quando datur illi facultas repetendi: Si tamen illud solvitas, non potest compensare.

XI. Jure Casareo qui ludic ad creditum, probabiliter non teneatur in conscientia solvere, nisi juraverit se solviturum: Quod si juraverit hujus juramenti dispensationem non esse petiturum, adhuc probabiliter potest illam petere.

XII. Si uterque ludens ludo prohibito, aut ad creditum, renunciavit harrum legum privilegio, adhuc probabiliter potest non solvere quod perdidit, aut in iudicio illud repetere.

XIII. Ludens ad creditum cum alio ludente pecunia numerata cum animo non solvendi, si perdat, probabiliter ad restitutionem non teneatur, si lucratur. Immo ludens ludo vitioso pecunia numerata cum animo repetendi, si perdat, adhuc probabiliter lucrari potest.

XIV.

XIV. *Lucrari non potest in ludo, aut sponsione, qui certus moraliter est, quod perdere non possit. Nec qui ludit cum Religiosis, aut filiisfamilias, qui non possunt aliquid ludo exponere. Quandonam possint isti quatuor, vel quinque in centum exponere ludo honesto? Restitutio in his casibus secundum se potest etiam fieri ipsi Religioso perdenti.*

XV. *Qui per fraudes aliquid lucratur, tenetur restituere non solum quod lucratus est, sed etiam quod certo moraliter alter esset lucraturus.*

XVI. *Qui in ludo utitur astutiis consuetis, non tenetur quicquam restituere, si lucratur. Nec tenetur ludens admonere collusorem, si videat illum errare in numero calculorum.*

I. **Q**uæritur primo: Quid sit ludus? Quid sponsio? Et an liceant?

Respondeo, ludum late sumptum esse quicquid ad oblectationem animi sumitur, in factis, vel verbis consistens; quamvis si consistat in verbis, dici solet Jocus, si in factis, Ludus. Verum Ludus stricte sumptus pro contractu significat Pactum, ut victori certaminis res ab utroque exposita tribuatur. Sponsio vero est Contractus, in quo duo de veritate, vel eventu rei contendentes sibi vicissim aliquid spondent, ut ejus sit, qui veritatem fuerit assecutus.

II. Porro Sponsio licita est, dummodo servetur equalitas, videlicet quod eventus sit utrique incertus, absitque dolus, aut fraus: Hinc tenetur ad restitutionem, qui aliquid per sponsionem lucratur, sciens rei eventum; nisi tamen id alteri serio manifestarit; tunc enim illi est imputandum, quod voluntarie voluerit amittere, ut notat Sanch., Medin., & alii apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 186. contra Garz., & alios putantes hunc non nisi deceptum spondere. Ob eandem rationem Ledesma, & Villalob. putant esse inju-

stam sponsionem factam cum quatuor, verbi gratia, oppositoribus, quod scilicet ad cathedram non sint perventuri; quia sic spondens certo vinceret relate ad tres, & solum amitteret relate ad illum, qui cathedram assequeretur. Equidem tamen ex ultimo, hujusmodi sponsionem esse licitam cum Sanch. lib. 1. Confil. cap. 8. dub. 16., & Dian. loc. cit. resol. 181., quia volenti, & consentienti nulla fit injuria; quilibet autem ex quatuor oppositoribus videt pro se stare probabilitatem ut unum, (quod scilicet ipse sit obtenturus cathedram,) & contra se stare probabilitatem ut tria, (quod scilicet ipse illam non sit obtenturus, cum tres alii concurrant,) & tamen adhuc vult spondere; sibi itaque imputet, si amittat. Nonne si duo essent oppositores, posset quilibet ita spondere, ut lucratur decem, si obtineat cathedram, & amittat centum, si non obtineat? in quo casu nulla esset injustitia, quia voluntarie sic sponderet: ita in casu nostro.

III. Ludus autem, in quantum contractus, licitus est, dummodo alter non inducat alterum ad ludendum per minas, fraudes, convicia, &c.; nam si sic pertractus perdat, tenetur alter ad restitutionem, quia per injuriam fuit ei causa damni, ut communiter docent; Et probabiliter etiam si illum inducat per preces importunas, ut plures docent cum Sanch., Navar., & aliis contra Less., Dian. apud Croix lib. 3. punct. 2. num. 2080.; Quamvis si ille vincat, possit lucrum retinere, quia sic compellens per injuriam videtur cedere juri suo: Eodem modo, si tu injuriam facis in numero punctorum, vel calculorum, non poteris lucrari; econtra alter, qui injuriam patitur, lucrari poterit; Et qui peritus ludi fingit imperitiam, ut alterum alliciat, non potest quicquam lucrari, sed tenetur ad restitutionem;

con-

contra vero si alter vincat, non teneatur ad restitutionem.

IV. Non est tamen improbable, ut docet Sà, Molin., Lessl., Trull. dub. 2., Dian. part. 1. tract. 17. resol. 27. apud Croix loco laudato, quod qui minis, aut aliter alium cogit ad ludendum, si vincat, non teneatur ad restitutionem; quia etiam in pertracto ad ludendum par est conditio, ut possit tam perdere, quam lucrari; quamvis teneatur injuriose attrahens ad satisfactionem injuriæ irrogatæ arbitrio prudentis.

V. Demum ludus etiam in latiori significatione sumptus est res licita, & potest esse virtus, si debito modo sumatur, ex D. Th. 2. 2. quaest. 168. art. 2.; quæ virtus dicitur Eutrapelia, idest ludus moderatus ponens medium inter excessum, & defectum: Quare homo melancholicus, si moderato ludo utatur ad expellendam melancholiam, exercet actum dictæ virtutis.

VI. Quaritur secundo: Quot modis possit ab extrinseco vitari ludus de se honestus?

Respondeo, posse ludum multipliciter vitari, & esse inhonestum. Primo quidem ratione finis mali; si quis enim ludat præcise, verbi gratia, propter lucrum, peccat venialiter, ut notat Trull.; secus vero si principaliter intendat moderatam recreationem, & lucrum secundario. Qui autem diebus, ac noctibus ludit exponendo se proximo periculo magnæ jacturæ rei familiaris, itaut non possit deinde debita solvere, vel famulum sustentare, peccat mortaliter, ex Sanch. in Consil. lib. 1. cap. 8. dub. 24. Secundo, ratione loci; quare erit mortale ludere in Ecclesia ludis illicitis, veniale vero ludere ludo licito; nisi id fiat ad recreandum infirmum ibi existentem, aut si ibi sint aliqui, qui ad Ecclesiam confugerunt, ibique ludunt recreationis causa. Tertio, ratione personæ,

ut si Episcopus, vel Monachus cum scandalo luderent; secus vero si aliquoties tantum luderent recreationis causa. Quarto, ratione modi, ut si intercedat vis, dolus, fraus. Quinto, ratione legis prohibentis, ut prohibetur lege civili ludus taxillorum, & alearum; Quamvis ex Medin., & Sanch. loc. cit. dub. 25. talis lex contraria consuetudine sit abrogata; Præterquamquod probabile est, tales leges obligare solum ad pœnam temporalem: Peccant tamen mortaliter Clerici, ex Dian. part. 4. tract. 4. resol. 183., si diebus, ac noctibus cum magno scandalo, & in magna quantitate aleis ludant, saltem si sint in Sacris, vel Beneficariis: Nonnulli Doctores cum Sylvestr., D. Antonino, Cajet., Henr. apud Sanch. dub. 28., & apud eundem Dian. nolunt hos damnare de mortali propter continuationem ludi etiam prohibiti, & in magna quantitate; quia consuetudo non mutat speciem peccati, itaut de veniali transferat in mortale. Sed jure merito impugnantur a Sanch. lib. 1. Consil. cap. 8. dub. 28. docendo, consuetudinem hanc esse peccatum mortale; eo quod sola consuetudo graviter prohibeatur, & gravibus pœnis subjiciatur. Sexto, ratione personæ, cum qua quis luderet, videlicet si cum prodigo, cum filiofamilias, cum puero, cum stulto, cum moniali, &c.: Quamvis non peccent Religiosi, si ludo honesto moderate ludant recreationis causa, & in re minima; Et, ut docet Sanch. lib. 1. Consil. cap. 8. dub. 24. contra Lopez, nec committunt Simoniam, si victi obligant se ad recitandum rosarium; quia non vendunt rem spirituales, nec miscetur res sacra cum profanis; unde nulla est irreverentia. Navar. putat peccare mortaliter Religiosum, vel Clericum, qui ludum fortunæ mortaliter malum de industria spectant, quamvis solum delectentur de arte ludendi.

non

non de malo; Lopez tamen apud Dian. part. 1. tract. 1. Miscellan. resol. 183. excusat hos a mortali; nisi sint causa ludi, vel nisi omittant corrigere, quando tenentur.

VII. Denum mortaliter peccat, qui domum, mensas, candelas, aleas, &c. subministrat lusoribus, qui mortaliter peccant ludendo; quia eorum peccato cooperatur; unde absolvendi non sunt, qui habent domi mensas lusorias, & excipiunt indifferenter omnes ad ludendum ludis prohibitis; vel eos, qui ludo exponant, quæ non possunt alienare; vel qui ludendo in iuramenta, & blasphemias prorumpunt.

VIII. Dubium est, An Princeps concedere possit licentiam, ut quis possit domum exponere huiusmodi ludis? Respondeo ex fise dictis quæst. 7. art. 1. negative cum communi apud Dian. loc. cit. ref. 65., & Trull. lib. 7. cap. 27. dub. 1. num. 7. Ratio est, quia etsi sit res indifferens subministrare necessaria ad ludendum; at quando ludus ut plurimum conjungitur cum pravo usu blasphemiarum, rixarum, furtorum, dilapidationis bonorum, &c., non licet ad hæc peccata concurrere. Docuit oppositum Vincentius Justinianus apud Lopez, & Trull., ea ductus ratione, quia ex D. Th. 2. 2. quæst. 169. art. 4., & ex exemplis adductis a Sanch. lib. 1. Consil. cap. 8. dub. 21. & a Bonac. tom. 2. disp. 2. quæst. 4. punct. 2. licitum est ministrare, & vendere res indifferentes etiam cum cognitione pravi usus secuturi. Sed communiter rejiciuntur; quia tunc licitum est ministrare res indifferentes cum cognitione pravi usus secuturi, quando non ministrantur aut in ipso exercitio, aut exercitium paranti; idcirco enim licitum est locare domum, & vendere ornamenta meretrici; quia hæc non sunt adjumento proxime, & immediate ad peccandum; sicut si sternatur lectus meretrici, aut si solum paretur mensa

sic ludentibus. Ubi Doctores norant, majorem causam requiri ad permittenda peccata ludentium, quam meretricis; quia illa sunt publica, sunt in damnum tertii, sunt blasphemix contra Deum, sunt innumera, nec permitti solent ad vitandum majus malum, sicut permittuntur peccata meretricis, & usurariorum.

IX. Hinc inferunt Doctores apud Sanch. lib. 1. Consil. cap. 8. dub. 21., quod admittentes ad ludendum eos, qui fraudes faciunt, teneantur restituere quicquid isti tenebantur, si nolint restituere; Et ratio est, quia essent causa injustæ acceptionis; non secus ac qui dat alteri enssem petitem ad alium percutiendum.

X. Quæritur tertio: An qui aliquid ludo vetito lucratus est, (puta alearum, taxillorum, seu talorum, &c., qui jure Cæsareo prohibentur,) teneatur ad restitutionem?

Respondeo, & dico primo, probabilius esse sic lucrantem non teneri ad restitutionem ante sententiam Judicis; modo non impediatur per vim, aut fraudem, ne a Judice ad restitutionem condemnatur, & contractus fuerit justus. Ratio est ex Sanch., & aliis apud Trull., quia leges huiusmodi prohibentes hos ludos non reddunt irritum ludi contractum, nec efficiunt ludentes inhabiles ad dominium transferendum, sed solum concedunt perdenti, quod possit apud Judicem intra octo dies juxta Pragmaticam Caroli V. anni 1528. editam Matriti repetere, quod perdidit; (quod etiam inter Clericos servandum ex Sanch. lib. 1. Consil. cap. 8. dub. 1. cum aliis ex Authent. *Alearum usus*, Cod. de Religiosis, & sumptibus funerum,) & ad summum irritant obligationem solvendi, quod pecunia credita perditum est, ut multi apud Sanch. lib. 1. Consil. cap. 8. dub. 4. docent; Unde donec Judex condemnet victorem ad restitutionem, non tenetur hic

re-

restituere: Immo ex Sanch. dub. 2. nec tenetur restituere, si vocatus a Iudice, repetente parte, negat lucrum, & sic non condemnatur; quia hæc repetitio, & restitutio non conceditur in favorem ludentium, (ut minori conceditur in integrum restitutio,) sed in eorum pœnam, & odium; & reus, qui juridice vocatus negat veritatem, non tenetur restituere pœnam, qua damnandus erat, ut communiter docent cum Sanch. lib. 2. Sum. cap. 22. num. 22., & lib. 10. de Matrim. dub. 8. num. 14.; quia non peccat contra iustitiam commutativam, sed contra legalem; Quare neque reus in casu nostro tenetur ad restitutionem ante sententiam Iudicis. Ubi notandum cum Molin. disp. 513., & Sal., leges istas, quatenus vetant lusum, esse consuetudine abrogatas, itaut nemo peccet ludendo, sed non esse abrogatas quoad jus repetendi in iudicio pecuniam solutam in his ludis deperditam.

Dico secundo cum Sanch. lib. 6. de Matrim. dub. 38. num. 34. probabilius esse, quod non teneatur solvere, quod perdidit victus, quando datur ei facultas repetendi, quod perdidit apud Iudicem. Ratio est, quia is, cui datur actio ad repetendum, potest retinere, ex Regula, *Qui ad agendum* 61., de *Regulis juris*. Et ratio ulterior est, quia frustra solvitur; & esset circulus inutilis, quando aliquid statim restituendum est.

Dico tertio: Qui aliquid amisit ludo prohibito, & solvit, non potest privatim illud sibi compensare. Ratio est, quia victor non tenetur restituere ante Iudicis sententiam. Ita communiter cum Less., Sanch. apud Trull.; Quicquid in contrarium nonnulli censeant, putantes probabilem esse sententiam Mariuæ, Lopez, Guttier., Sor. apud Sanch. in Conf. lib. 1. cap. 8. dub. 4., quod scilicet teneatur victor restituere, eo quod in lib. 8. tit. 7. Novæ Recog.

talis contractus ludi reddatur irritus; Et rursus putantes probabilem esse sententiam, quod stante prædicta probabilitate possit victor de possessione disturbari auctoritate privata: Quod tamen Sanch. loc. cit. putat falsissimum; quia cum etiam probabile sit victorem non teneri restituere, in dubio melior debet esse conditio possidentis; unde non est licita talis compensatio: In eo casu permittit Sanch. compensationem, quando scilicet victus solum præ pudore, vel alio respectu fingit solvere, quod perdidit, habens animum se compensandi, cum suppetet facultas.

XI. Queritur quarto: An qui ludic ad creditum ludo prohibito, teneatur in conscientia solvere, si fidem dederit? Et quid si juraverit?

Respondeo jure naturæ teneri; quia omne promissum, quod licite adimpleri potest, servandum est. At jure communi Casareo non tenetur in conscientia, si solum dederit fidem; ut communiter docent apud Trull., & Dian. part. 1. tract. 3. Miscell. resol. 8. contra Salon., Rebel., Valent.; cum enim leges istæ sanciant, quod victus non cogatur solvere, dicendum, quod illum etiam in foro interno deobligent. At si juravit solvere, procul dubio tenetur; Quamvis possit Episcopus tale juramentum relaxare, etiam absque partis citatione, ex Henr., & Trull. dub. 4. contra Molin. apud Less. lib. 3. cap. 26. num. 27.; non secus ac qui juravit solvere usuras; Quod si juravit se non petiturum dispensationem talis juramenti, adhuc probabiliter ex Trull., & Azor. apud Sanch. lib. 3. cap. 21. num. 15. contra Less. loc. cit. potest petere, quia tale juramentum bonos mores evertit. Notandum tamen, quod ubi istæ leges non obligant, ut in Regno Valentino, ex Trull. in conscientia solvenda est pecunia in ludo promissa; Ubi autem obligant, etiam inter Clericos servandæ sunt, ut diximus ex Sanch.

XII.

XII. Rogabis, An si uterque ludens ad creditum, vel ludo prohibito, renuntiaverit beneficio hujus legis, & cesserit juri suo repetendi, quod solvit, adhuc possit non solvere, aut repetere?

Respondeo cum Less. lib. 2. cap. 26. num. 26., & Trull. contra Bonac., & Azor., quod possit, si sine juramento renuntiavit; quia simplex cessio non privat hominem jure, quod ei tribuit in favorem boni communis; Alioqui facillime omnis vis legis redderetur frustratoria, & inanis.

XIII. Rogabis secundo: An qui lucratur ab alio pecuniam presentem, ipse tamen perdebat pecuniam creditam, & habebat animum non solvendi propter leges id sibi concedentes, teneatur ad restitutionem?

Respondent Victor., & Lopez teneri; quia aliter non servaretur æqualitas; At Sanch. probabiliter putat, quod non teneatur; quia victor utitur privilegio legis, & alter sibi imputet, quod velit ludere pecunia credita; Præterquamquod nulla est inæqualitas in tali contractu, quia etiam alter potest uti eodem legis beneficio, & non solvere. Additque Sanch. cum doctis Junioribus, quod qui ludit pecunia numerata ludo vetito cum proposito repetendi in judicio, quod perdit, adhuc possit lucrari; quia utitur jure suo, & nulli facit injuriam.

XIV. Quæritur quinto: An aliquando possit per ludum, aut sponsionem lucrari, qui non potest perdere?

Respondeo cum Trull. dub. 5., quod tale dubium in tribus casibus procedere possit. Primo si alter est ita peritus, ut certum moraliter sit ipsum lucraturum; & diximus in tali casu tunc teneri hunc ad restitutionem, quando vel peritus simulat imperitiam, ut alterum alliciat, vel peritus scit se esse longe peritiorum, & alterum ipsius peritiam ignorare. Secundo, si ludens

Part IV.

habet animum non solvendi, aut solutum repetendi, & de hoc diximus quæsito superiore. Tertio, quando alter ludentium non potest alienare, ut sunt Religiosi, filii familias, fures, &c.

Quod attinet ad Religiosos, non possunt hi quicquam exponere ludo sine consensu Superioris; Quod si exponant, & Monasterium notabiliter lædatur, potest hoc uti beneficio restitutionis in integrum. Similiter nec filii familias, nisi pubertatem ingressus habeat bona castrensia, vel quasi, vel alia bona sibi a parente concessa ad liberam administrationem: Bona vero adventitia non potest ludo exponere, nisi constet Patrem condonare filio usumfructum, & cedere juri suo administrandi illa bona.

Notat tamen Trull., quod si filii familias sustentetur in aula, vel universitate, necnon Religiosus si versetur in studiis, vel in negotiis Monasterii expensis sui Abbatis, possint ex destinata sustentatione sumere quotannis quatuor, vel quinque in centum, ut ludo honesto insumant. Ratio est, quia ad alimenta pertinet honesta recreatio ætati, & statui conveniens, & æqualibus passim concessa. Notat etiam, quod qui lucratus est a filio familias, vel a Religioso, satis est, si ipsis restituat; quamvis peccare possit contra charitatem, si hinc illi ansam arriperent iterum ludendi. Demum fur, usurarius, depositarius, &c., si non habent aliquid proprium quod tradant vincenti, non faciunt lucrum suum, quando ipsi vincunt, sed debent lucrum restituere ipsi perdenti; aliter non est æqualis utriusque ludentis conditio.

XV. Quæritur ultimo; An utens fraudibus contra leges ludi teneatur restituere etiam quod alter lucraturus erat?

Respondeo, teneri ad restituendum tam quod lucratus est, quam quod

V. alter

Alter certo moraliter lucraturus erat; (non vero si dubium sit, an lucraturus esset;) Ut si quis suffiretur, & signet chartas, vel ita disponat, ut sibi felix fors contingat, vel si acceptet ludum, & sponfionem, eo quod admonitus sit ab aliquo inspectore chartarum, quod acceptet; (secus tamen si ante admonitionem decreverat acceptare) Sicut etiam tenetur ad restitutionem, qui admonuit, in defectum ejus, cui facta est admonitio. Quod si ante admonitionem dubius erat, an acceptaret, videtur obligandus ex Bonac., Sanc., Et Trull. obligat illum ad partem dumtaxat restituendam pro rata dubii.

Qui tamen videt chartas alterius ob solam hujus negligentiam, licite lucratur, quia nullam fecit fraudem; Sicut etiam qui utitur astutiis communi consuetudine receptis; ut qui auget sponfionem sciens certo se lucraturum, quamvis simulet timorem; Immo probabilius esse docet Sanch. dub. 14., quod si collusor videat alterum errare in calculorum numero, possit adhuc lucrari; quia licet teneatur illum non defraudare; at non tenetur de sua negligentia, vel errore illum admonere; hæc enim, ait, est lex ludi, &c.: A fortiori spectans ludum non tenetur admonere ludentes de errore in computando; Communiter enim lusores id ægre ferunt, & datur occasio querelis. Qui autem dolose surripit primam manum, tenetur restituere solum jus illud præeundi in ludo; Sicut qui comburit messes in herba, non tenetur restituere frumentum, sed quanti tunc ea messis aestimatur.

ARTICULUS V.

De Quasi Contractibus.

- I. *Obligatio ex quasi contractu habetur ratione mutui consensus non expressi, sed taciti.*
- II. *Quinque modis oriri potest obligatio isthac ex quasi contractu, videlicet ex negotiis gestis, ex tutela, ex rerum communiione circa contractum societatis, ex Hereditate relata ad legata, & ex solutione indebiti facta per errorem.*
- III. *Negotiorum gestori debentur expensa, & laborum compensatio, quamvis negotiationis eventus non succedat feliciter.*
- IV. *Idem dicendum de inventore rei aliena, & de fidejussore sponte solvente pro principali; Non tamen de eo, qui ex mera liberalitate, aut pietate aliquid expendit pro alio, puta pro famulo aegrot.*
- V. *Tutori debentur a pupillo expensa; Sed salarium ille accipere non potest, nisi constituatur a Judice.*
- VI. *Mandatario, Procuratori, Advocato ex quasi contractu debentur expensa, si gratis tale munus suscipiant: Ex contractu vero conductionis debetur salarium, si de illo conveniant. Idemque dicendum de Syndico, seu defensore, non a domino, sed a Communitate constituto, aut ab Episcopo.*
- VII. *Quando res communes pluribus ab uno administrantur circa contractum Societatis, datur actio a Juristis dicta Communi dividendo ex quasi contractu.*
- VIII. *Acceptans hereditatem ex quasi contractu tenetur solvere legata; Quod si legatarius propria auctoritate illa sibi usurpet, in poenam legato privatur.*
- IX. *Qui indebitum ex errore accepit ex quasi*